architects
+engineers

Beton met gerecycleerde granulaten

met BENOR-keurmerk op KOMET in Mechelen

13/10/2022
ConcreteDay, Leuven

www.vk-architects-engineers.com

Tijd voor actie

De aarde staat onder druk

De aarde staat onder druk…

TIJD VOOR ACTIE

De aarde staat onder druk…

Niet in het minst door de impact van de bouwwereld

Environmental indicator (CEN)	Unit	Selected LCIA model
1. Global warming	kg CO2 eqv.	EN 15804+A1 *
2. Depletion of the stratospheric ozone layer	kg CFC-11 eqv.	EN 15804+A1 *
3. Acidification of land and water sources	kg SO2 eqv.	EN 15804+A1 *
4. Eutrophication	kg (PO4)3- eqv.	EN 15804+A1 *
5. Formation of tropospheric ozone photochemical oxidants	kg etheen eqv.	EN 15804+A1 *
6. Abiotic depletion of non-fossil resources	kg Sb** eqv.	EN 15804+A1 *
7. Abiotic depletion of fossil resources	MJ, net caloric value	EN 15804+A1 *

Table 1: Selected CEN environmental indicators, the corresponding units and LCIA models

Environmental indicator (CEN+)	Unit	Selected LCIA model
8. Human toxicity		
a. cancer effects	CTUh***	Rosenbaum et al., 2008 (as used in USEtox)
b. non-cancer effects	CTUh***	Rosenbaum et al., 2008 (as used in USEtox)
9. Particulate matter	kg PM2,5 eqv.	Rabl et al, 2004 (as used in RiskPoll)
10. Ionising radiation,		
a. human health	kg U235 eqv.	Frishknecht et al., 2000 (as used in ReCiPe midpoint)
b. ecotoxicity	CTUe**** (per kBq)	Garnier-Laplace et al. as (2008, 2009)
11. Ecotoxicity[1]:		
a. terrestrial	-	-
b. freshwater	CTUe****	Rosenbaum et al., 2008 (as used in USEtox)
c. marine	-	-
12. Water scarcity	m^3 water eqv.	Frishknecht et al, 2006 (as used in Swiss Ecoscarcity – water)
13. Land use: occupation:		
a. soil organic matter	kg C deficit	Milà i Canals et al., 2007
b. biodiversity [2]	m^2a	Köllner, 2000 + characterisation factors set on "1"
14. Land use: transformation		
a. soil organic matter	kg C deficit	Milà i Canals et al., 2007
b. biodiversity	m^2a	Köllner, 2000 + characterisation factors set on "1" or "-1"

Table 2: Selected CEN+ environmental indicators, the corresponding units and LCIA modelsEnvironmental indicator (CEN+) Unit Selected LCIA model

Bouw 15% CO2
(schatting tot 8% tgv cementproductie)

Bouw
30% afval
(12% beton)

Bouw 50%
grondstoffen

TIJD VOOR ACTIE

Impact beton verminderen

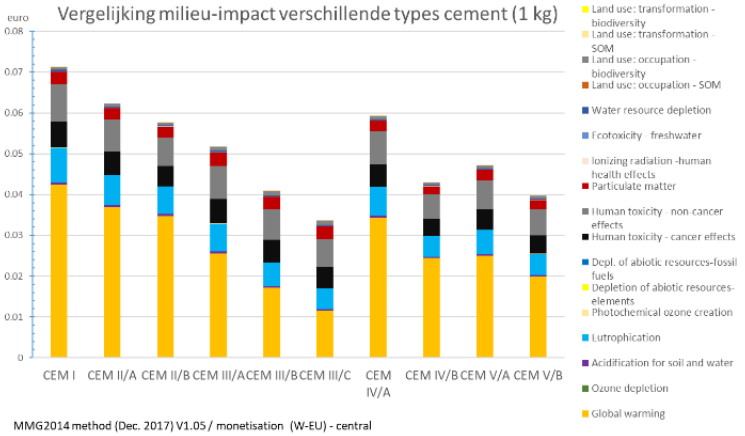

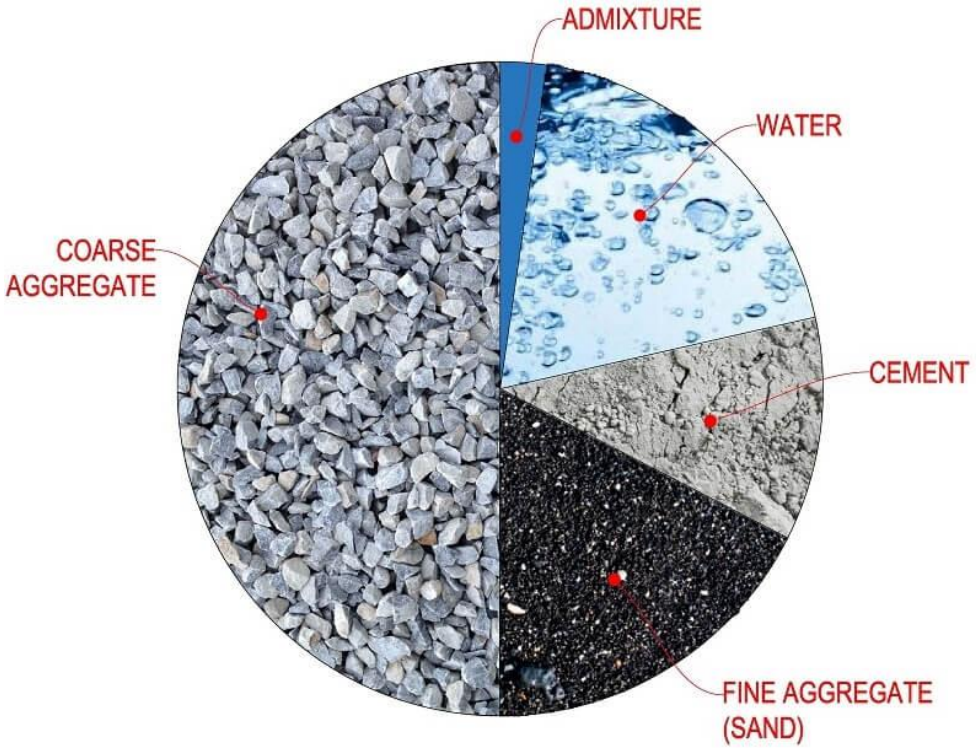

- Focus op cement
  - 95% and de CO2-uitstoot van beton komt van cement, vnl tgv portlandklinker
  - CEM II en CEM III scoren beter dan CEM I
  - Veel cementvervangers in onderzoek
- Focus op zand
  - Onderzoeksfase (oa Sand-2-sand*)
- Focus op granulaten
  - Vb hergebruik betonpuin ipv ontgonnen granulaten
  - Maar ook: gerecycleerd glas, slakken uit metaalproductie

* WTCB, OBBC, De Brabandere, Sika, Jacobs

Focus op granulaten

- Richtlijnen
- Certificatie

Focus op granulaten

Richtlijnen

Toepasbaar

- Welk % granulaten kan men vervangen?
- Duidelijk vanaf 2018 : NBN EN 206 + nationale bijlage NBN B15-001
  - Gerecycleerde betongranulaten type A+, B+
  - aircooled blast furnace slag
  - artificial aggregates (only C25/30, <20%)

Granulaattype	Omgevingsklassen volgens NBN B 15-001						
	E0	EI	EE1	EE2	EE3, EA1	ES1, ES2, ES3	EE4, ES4, EA2, EA3
A+	-	30 %	30 %	20 %	20 %	0 %	0 %
B+	-	20 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Tabel 1: Maximale vervangingspercentages van gerecycleerde granulaten t.o.v. grove granulaten (% volume) in functie van de omgevingsklasse voor gewapend beton

Beton met gerecycleerde granulaten

Voorbeeld uit het nieuws

ZIN

Home / Nieuws / Eerste circulaire betonstort in de Benelux

Eerste circulaire betonstort in de Benelux

11 juni 2021

Oude beton van WTC keert terug in Befimmo's ZIN-project

Op vrijdag 11 juni vond de eerste circulaire betonstort in de Benelux plaats. Het gerecycleerde puin van de oude WTC-torens wordt opnieuw gebruikt in het ZIN-project, het innovatieve en multifunctionele project van Befimmo in de Brusselse Noordwijk dat het WTC zal vervangen. Om dit ingenieuze proces tot een goed einde te brengen, sloeg Befimmo de handen in elkaar met De Meuter, ABR, CCB en het bouwconsortium 'Open Minds'. CCB is bovendien het eerste bedrijf in de Benelux, en het tweede wereldwijd, dat het internationale C2C-certificaat zilver ontving voor zijn kant-en-klaar beton. Door in te zetten op circulariteit legt Befimmo met het ZIN-project de lat hoog en draagt ze als pionier bij aan een verdere vergroening van de bouwsector.

30.000 ton circulair en C2C-gecertificeerd beton

Primeur in Benelux: beton van vroegere WTC-torens in Brussel wordt hergebruikt

18/06/2021

Het beton van de vroegere WTC-torens in de Brusselse Noordwijk zal herbruikt worden in het nieuwe ZIN-vastgoedproject. dat in 2023 op dezelfde plaats moet verrijzen. Dat maakte Befimmo bekend. dat instaat voor de werken. Het gaat om een primeur voor de Benelux.

0%

BETON

Gecertificeerde A+ granulaten van oude WTC-torens gebruikt in eerste circulaire betonstort in Brussel

Aldi opent eerste vestiging van België gebouwd met gerecycleerd beton: "We willen ons steentje bijdragen"

Zaterdag opent Aldi Veurne de deuren. — © ALDI

VEURNE - **Op zaterdag 16 juli opent een gloednieuwe Aldi-winkel de deuren langs de Nieuwpoortkeiweg in Veurne. Het is meteen de eerste Aldi-winkel in België die gebouwd is met duurzaam eco-beton.**

Beton met gerecycleerde granulaten

Certificatie

- Voor november 2021 : niet als benor-gekeurd beton verkrijgbaar (voor bouw)
- Toepassingen tot nu toe = projectbeton
  - Bijkomende administratie, bijkomende testen
  - Geen 100% zekerheid van eigenschappen op voorhand
  - …

Gevolg : koudwatervrees

Gevolg : aantal voorbeelden is beperkt … Maar oa KOMET toont dat het kan

Het proces om tot de toepassing te komen

Wanneer voortrekkers elkaar treffen

Het process om tot de toepassing te komen

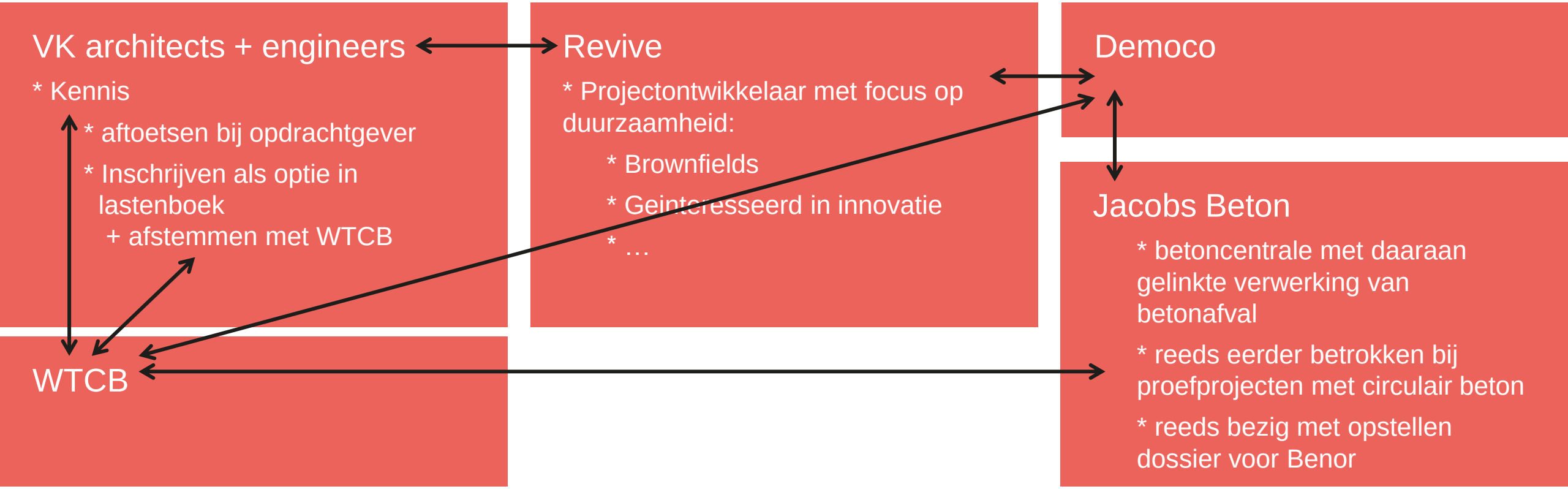

✳ Beton met gerecycleerde betongranulaten

✳ Mét Benor-keurmerk

Toepassing Komet

- 2018 : mogelijk
- 2019 : ingeschreven in lastenboek
- 2020 : start constructie - Jacobs finaliseert de samenstelling
- 2021 : gebruik circulair beton + Jacobs bekomt BENOR in november 2021

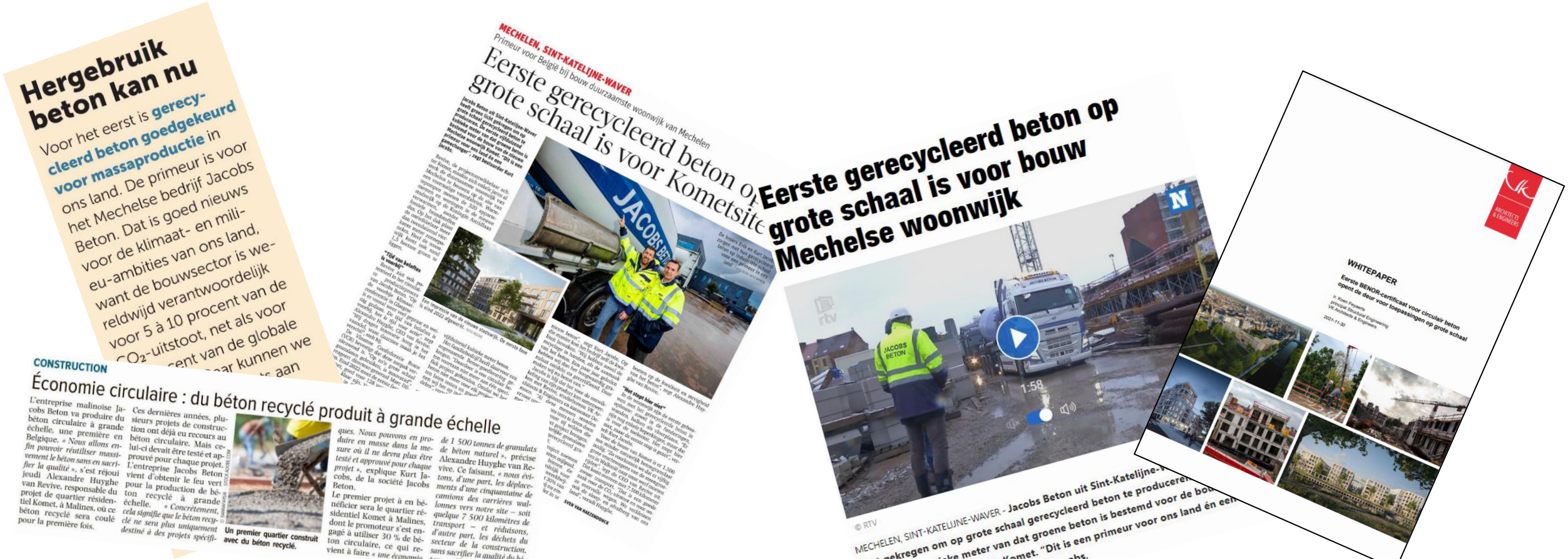

Hergebruik beton kan nu

Voor het eerst is gerecycleerd beton goedgekeurd voor massaproductie in ons land. De primeur is voor het Mechelse bedrijf Jacobs Beton. Dat is goed nieuws voor de klimaat- en milieu-ambities van ons land, want de bouwsector is wereldwijd verantwoordelijk voor 5 à 10 procent van de CO_2-uitstoot, net als voor

MECHELEN, SINT-KATELIJNE-WAVER

Primeur voor België bij bouw duurzaamste woonwijk van Mechelen

Eerste gerecycleerd beton op grote schaal is voor Kometsite

CONSTRUCTION

Économie circulaire : du béton recyclé produit à grande échelle

Eerste gerecycleerd beton op grote schaal is voor bouw Mechelse woonwijk

MECHELEN, SINT-KATELIJNE-WAVER - Jacobs Beton uit Sint-Katelijne-

WHITEPAPER

Eerste BENOR-certificaat voor circulair beton opent de deur voor toepassingen op grote schaal

Toepassing Komet

- Toegepast voor
  - Vloeren
  - Opvullen premuren
  - Beperkt: Kolommen (bovenste verdiepingen)

- (nog) niet toegepast voor
  - Gepolierde vloeren : niet geschikt wegens stroefheid
  - Balken
  - Kelderwanden

} Principieel reeds mogelijk

Impact

Toepassing Komet

- Toegepast voor
  - Vloeren
  - Opvullen premuren

- +- 5000m³ beton in bovenbouw (>60%) vervangen door circulair beton (>30% geheel)
- 30% granulaten vervangen -> +- 300kg/m³
- 1.500 ton granulaat

- Voordelen
  - Minder ontginning van natuurlijke rijkdom
  - Waardevolle toepassing sloopbeton
  - 7500km uitgespaard transport

- Indien toepasbaar op alle beton in België (+- 12 miljoen m³ per jaar), dan heeft dit impact op 125.000 vrachtwagenritten

Toepassing Komet

- Opmerking: invloed op CO2 beperkt
  - Cement is drijvende factor naar CO2 toe
  - Breken en wassen wordt ook meegeteld
  - In CO2 telt landgebruik en impact op natuurlijke rijkdommen niet rechtstreeks mee

4.1.4 Milieu-impact van stortklaar beton met gerecycleerde granulaten

De **milieu-impact van 1m³ stortklaar beton met respectievelijk 20% en 50% gerecycleerde betongranulaten** wordt weergegeven in Figuur 7 in vergelijking met de impact van een **klassiek beton** met primaire granulaten voor dezelfde toepassing.

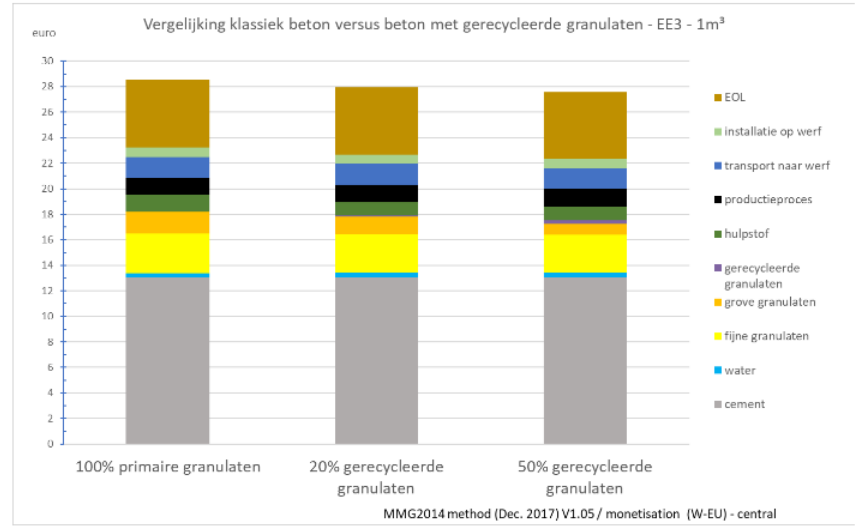

Toepassing Komet

- Bijkomende voordelen
  - Verwerkbaarheid van het beton werd als beter ervaren dan normaal beton
  - Zelfde prijs dan gewoon beton

Bredere toepassing

- Vraag naar circulair beton bij Jacobs is na lancering sterkt toegenomen
  - Revive past dit in principe standaard toe, bvb ook project Minerve in Edegem
  - Ook andere projectontwikkelaars lijken hiervoor gewonnen, bvb Triple Living op Nieuw Zuid in Antwerpen
  - …
- Ook andere betoncentrales bieden circulair beton met gerecycleerde granulaten aan. Naast Jacobs zijn dit oa De Brabandere, AC Materials, Degetec en CCB (in Brussel)
- In Nederland verplicht (?) vanaf 2023

Focus breder dan betonsamenstelling

Een verstandig ontwerp focust op meer dan 1 aspect

Naast betonsamenstelling, spelen veel aspecten mee

- Slim ontwerp -> beton waar het moet, milieuvriendelijkere materialen waar het kan
- Ingrijpen op diktes
- Falingskosten, ook naar milieu toe
- Hernieuwbare energie
- Vergaderingen (deels) online
- Ontwerp (hoogbouw vs laagbouw / veranderingsgericht)
- Locatie (brownfields / mobiliteit)

FOCUS BREDER DAN BETONSAMENSTELLING

Meer informatie?

Altijd welkom

- Koen.Feyaerts@vk-ae.com
- LinkedIn Koen Feyaerts

- WTCB (Jeroen Vrijders - jeroen.vrijders@bbri.be)
- Jacobs Beton (Kurt Jacobs - kurt.jacobs@jacobsbeton.be)

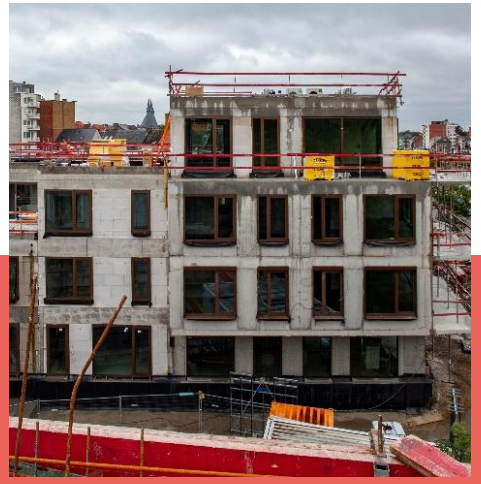

Visuals met dank aan Revive, Binst Architects en Areal Architecten

KOMET Mechelen

Architecten Fase 1 : Binst en Areal
Architecten Fase 2 : Areal en Brut
Architecten Fase 3 : Binst
Opdrachtgever : Revive

Here to stay

www.vk-architects-engineers.com